

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α Ημερήσιου ΓΕΛ
Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ (1849-1923)

Πρώτη Αγάπη

Πρέπει να ήμουν ως δώδεκα χρονών και πρέπει να ήταν εκείνη ως έντεκα. Δε την έβλεπα μήτε στην εκκλησιά, μήτε στον κλήδωνα¹, μήτε στη βρύση, μήτε στο παραθύρι. Η μάνα της κι η μάνα μου δεν είχαν πολλές φίλες.

Εκεί που την έβλεπα δεν είμαστε οι δυο μοναχοί. Είμαστε οχτώ-δέκα αγόρια της προκοπής, αποφασισμένα να μάθουμε τι θα πει παρέμφατο και να φέρουμε τον πολιτισμό στο χωριό. Και πεντ-έξι κορίτσια, που ερχόντανε δυο ώρες τη μέρα και κάθιζαν από το άλλο πλάγι του γέρου δάσκαλου και τεχνολογούσανε με μία χάρη, που σ' έκαναν, ήθελες δεν ήθελες, να την αγαπάς τη γραμματική.

Τη χάρη φυσικά την είχανε, γιατί ήταν όλες μικρούλες, όχι πως ήτανε κι όμορφες όλες. Για το δικό μου το γούστο, όμορφη ήτανε μία μοναχή κι αυτή ήταν η ...αγαπητικιά μου!

Τι λόγο ξεστόμισα! Από που κι ως που αγαπητικιά! Μήτε λέξη δεν της είπα ποτές. Μήτε με το δαχτυλάκι μου δεν τ' άγγιξα τ' αφράτο το χέρι της. Μήτ' η αναπνοή μου δεν μπορούσε να πάει κοντά της και να τη χαϊδέψει. Το μόνο που πηδούσε κάποτες από τα χείλη μου στα χειλάκια της ήτανε το ρήμα λείπω, σαν το κλίναμε ο καθένας απ' ένα χρόνο με τη σειρά και ταίριαζε να είμαι εγώ στερνός στη δική μας τη σειρά κι εκείνη πρώτη στων κοριτσιών. [...]

Μάτια και πάλι μάτια! Δίχως εσάς, μήτε πρώτη, μήτε στερνή αγάπη δε θα είχαμε! Οι ματιές μου σαν έμπαινε στην παράδοση, οι ματιές της σαν έβγαινε να πάει σπίτι, αυτές ήταν οι όρκοι μας, τα τραγούδια μας, τα φιλιά μας, αυτές ήτανε και τα ραβασάκια μας. Με το καιρό και χωρίς ν αλλάξουμε αναμεταξύ μας μια λέξη, την κάμαμ' επιστήμη τη τέχνη αυτή των ματιών. Ήτανε λογής-λογής οι ματιές της. Η ματιά της αδιαφορίας, που μου την έσκιζε τη καρδιά, του θυμού, που μ' έκαιγε σαν τ' αστροπελέκι. Η άπιστη η ματιά σε κανέναν άλλο, που μ' έλιωνε σαν το κερί και μ' αφάνιζε. Ύστερα πάλι η ήρεμη και γλυκιά ματιά της αγάπης, που ξανάβαζε τη ψυχή μου στο τόπο της και σύχαζα. Οι δικιές μου οι ματιές, όσο πολυσήμαντες κι αν ήτανε κι αυτές, δεν είχαν όμως τέτοιες τρομερές αλλαγές. Η ίδια η αφοσίωση, ο ίδιος ο καημός, το ίδιο βάσανο, πάντα.[...]

Μα πώς να της δώσω να καταλάβει, πως θέλω να της μιλήσω! Εδώ οι ματιές δε σώνουν. Εδώ χρειάζεται ραβασάκι. Χίλιες φορές το 'γραψα και το ξανάγραψα. Το 'παιρνα μαζί μου αποφασισμένος να μη ντραπώ, να μη φοβηθώ μήτε δάσκαλο, μήτε πρωτόσκολο, μόνο να της δώσω κρυφά το χαρτάκι σ' ένα βιβλίο, καλαμάρι, ό,τι τύχει. Ήρχουνταν η ώρα και κόβουνταν η καρδιά μου! Δεν αποκοτούσα! Κι έπαιρνα μαζί μου το χαρτί βγαίνοντας και το 'κανα κομμάτια και καταριόμουνε την ώρα που γεννήθηκα τέτοιος ανωφέλητος² φοβητσιάρης.

¹ λαϊκό έθιμο που επιβιώνει από την αρχαιότητα και τελείται στις 23 Ιουνίου (παραμονή της εορτής του γενέσιου του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου και κοντά στο θερινό ηλιοστάσιο), σύμφωνα με το οποίο αποκαλύπτεται στις άγαμες κοπέλες η ταυτότητα του μελλοντικού τους συζύγου

² ανώφελος, άχρηστος

Ήταν ό,τι άρχιζε καλοκαίρι σα σηκώθηκα ένα πρωί και πήγα μπροστά στη Παναγιά και το 'καμα όρκο, πως θα της δώσω εκείνη τη μέρα το ραβασάκι κι α δε της το δώσω, να πέσει φωτιά να με κάψει.

Πήγα σκολειό πρώτος πάλι. Έρχονται όλα τ' αγόρια, όλα τα κορίτσια. Μαυρίζουνε τα μάτια μου να κοιτάζω τη πόρτα, του κάκου! Η μικρή μου δε φαίνεται! Διαβάζει ο δάσκαλος τον κατάλογο, έρχεται στην Αργυρώ... σιωπή.

- «Πού είναι η Αργυρώ;» ρωτά ο δάσκαλος μία συντρόφισσά της.

Η μάνα της αρρώστησε κι έμεινε σπίτι. Βαριά καρδιά που την έπαιρνα μαζί μου γυρίζοντας σπίτι το μεσημέρι εκείνο! Τι να κάμω, πού να πάω, να βραδιάσει γλήγορα και να ξημερώσει!

Ξημερώνει, ξαναπηγαίνω σκολειό... τα ίδια! Περνά μια βδομάδα, δυο βδομάδες... ένας μήνας ήτανε περασμένος σαν είπε μία μέρα ένα κορίτσι του δασκάλου, πως πέθανε η μάνα της Αργυρώς και πως δε θα ξανάρθει πια σκολειό η μικρή.

Πρέπει να 'μουν ως εικοσιπέντε χρονών τότε που πρωτογύρισα από τη ξενιτιά να δω τους δικούς μου. Ήρθαν όλοι οι παλιοί οι φίλοι κι όλες οι παλιές οι φιλενάδες να με δουν. Ήρθε από την άλλη άκρη του χωριού κι η Αργυρώ, παντρεμένη κοπέλα με δυο παιδιά. Της μίλησα και μου μίλησε πρώτη φορά. Της είπα και μου 'πε χίλια πράματα, για τα παιδιά της, την ομορφιά και ξυπνάδα τους, τη χαρά μου που βρίσκω τη γρια μου τόσο καλά. Για όλ' αυτά χύθηκ' ένας ποταμός λόγια και για τη πρώτη μας την αγάπη, την αξέχαστη εκείνη την αγάπη, καθώς τότες, έτσι και τώρα, δεν είπαμε μήτε λέξη!

(Διήγημα από τη συλλογή *Νησιώτικες Ιστορίες*, 1901)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

- α1.** Να κατονομάσετε το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται ο αφηγητής. (3 μονάδες)
- α2.** Να συνθέσετε την εικόνα της σχολικής ζωής, όπως αυτή παρουσιάζεται στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου. (10 μονάδες)
- α3.** Να αναγνωρίσετε και να καταγράψετε τρία (3) διαφορετικά χρονικά επίπεδα της αφήγησης. (12 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

- β1.** *Μάτια και πάλι μάτια!... το ίδιο βάσανο, πάντα.:* Να περιγράψετε τη σχέση των δυο προσώπων, όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα. (10 μονάδες)
- β2.** *...πέθανε η μάνα της Αργυρώς και ... δε θα ξανάρθει πια σκολειό η μικρή.:* Να σχολιάσετε το απόσπασμα σε σχέση με το ρόλο των κοριτσιών την εποχή στην οποία αναφέρεται το κείμενο. Θα μπορούσε κάτι ανάλογο να συμβεί στη σημερινή εποχή; (15 μονάδες)

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

